

2 Mayıs 2020

“Biz bize yeteriz Türkiye’ m” kampanyası Peki, nasıl oldu da bu noktaya geldik?

Covid-19 salgını karşısında dünya çapında tüm devletler kapanan şirketlerine, işsiz kalan vatandaşlarına paralar aktarırken, ülkemizde 30 Mart 2020 tarihinde başlatılan “Biz bize yeteriz Türkiye’ m” kampanyasında 25 Nisan itibariyle 1.839.406.810 TL toplanmış. (263 milyon \$) Kampanya kapsamında toplam bağış 728.027, toplam atılan SMS sayısı 5.856.317 adet, SMS ile toplanan bağış miktarı ise 58.563.170 TL. Her bir SMS kısa mesaj ile kampanyaya 10 TL bağışta bulunuyorsunuz. Kampanyada en yüksek bağışı yapanlar arasında TCMB (100 milyon TL) ve üç kamu bankası (Ziraat 62,3 milyon TL, Halkbank 56 milyon TL ve Vakıflar 50 milyon TL) ile Türk Telekom (40 milyon TL) yer alıyor.

Bu kampanya aynı zamanda 2020 yılı itibariyle Devletin ve Hazinesinin ne durumda olduğunu, ya da ne hale getirildiğini gösteren çok güzel bir örnek. Anlaşılan Korona virüs salgını ile birlikte 70 sente değil, ama 10 TL’ye (=1,43 \$) muhtaç hale geldik. Oysaki kısa bir süre öncesine kadar tüm dünyanın kıskandığı, gıpta ile baktığı bir ülke idik. IMF’nin bile 5 milyar dolar borç istediği, verin denilmesi üzerine IMF’in borç istemekten vazgeçtiği bir ülke idik. Peki, nasıl oldu da bu noktaya geldik?

- Önce Cumhuriyet dönemi boyunca yaratılan Tekel, SEKA, Sümerbank, Şeker fabrikaları gibi varlıklar alelacele satıldı, özelleştirme geliri yaklaşık 71 milyar \$ harcandı. Bazı şirketlerin stokları, nakit paraları vardı, bazıları değerli arazilere sahipti.
- 2002 yılından bu yana 2.320,4 milyar \$ (yani 2,2 trilyon \$) tutarında vergi toplandı ve sadece iç/dış faiz ödemelerine 590,5 milyar \$ harcandı. Ayrıca, 2002 yılında 149 milyar TL olan kamu iç borç stoku, 2019 3. çeyreği sonunda 782,9 milyar TL ‘ye çıktı.
- Sürekli olarak IMF borcunu (23,5 milyar \$) kapattık diye övünüldü. Ama 80 yılda oluşan 64,5 milyar \$’lık kamu dış borç stoku, 18 yıllık sürede 154,7 milyar \$’a çıktı. 2019 yılında Dış borç/GSMH oranı son 18 yılın en yüksek seviyesine yükseldi.
- Kamu Özel Sektör İşbirliği (KÖİ) projeleri ile köprü, tünel, havalimanı ve hastanelerin 60 milyar dolarlık yatırım karşılığında 95 milyar dolarlık gelecekteki olası gelirine verilen garantiler ve borç üstlenim sözleşmeleri ile de, geleceğimiz ipotek altına alındı.
- Özetlersek, önce Cumhuriyet döneminde yapılan kamu varlıkları tek tek satıldı, sonra 80 yılda bütün Hükümetlerin yaptığı borçlanmanın çok üstünde borçlanıldı ve en sonunda geleceğimiz bile ipotek altına alınmaya başlandı.
- Peki, harcanan bunca para nerelere gitti? Duple yola, havalimanına, Bakanlık ve kamu binalarına, yazlığa, kışlığa, uçaklara, makam arabalarına, yurt dışı gezilerine, yabancı ülkelerde yapılan projelere harcandı. Kısaca borç parayı betona gömdük, israf ve şatafat ’a harcadık.

- 2002 yılında 2,1 milyon olan kamu sektörü istihdamı Aralık 2019 itibarıyla 4,6 milyon kişi oldu. 2020 yılında kamuya 60.000 kişi daha alınacak.
- Örtülü ödenek 'ten yapılan harcamalar her yıl rekorlar kırmaya devam ediyor. 2002-2019 yılları arasında "gizli hizmet giderleri" adı altında örtülü ödenekten yapılan harcamalar 16.518,5 milyar TL'ye (= 6,9 milyar \$) ulaştı.
- Rusya'dan 2,5 milyar \$'a satın aldığımız S-400 hava savunma sistemlerinin Nisan 2020 ayında çalışır hale getirileceği açıklanmıştı. Nisan ayının sonuna geldik, S-400'ler çalışır halde mi bilmiyoruz. Çalışır halde değil ve hala ambalajında ise 2,5 milyar \$'ı boşa mı harcadık?
- TCMB Başkanı geçtiğimiz günlerde "Merkez bankaları ile *swap anlaşmaları* tesis etmek amaçlı görüşmeler de yapıyoruz." dedi. Korkarım bu sefer de ABD'den patriot hava savunma sistemi satın almak zorunda kalacağız.(yaklaşık 3,5 milyar \$)
- Resmi açıklamalara göre, ülkemizde 2012 yılından bu yana geçici koruma altında bulunan kayıtlı ve kayıtsız yaklaşık 5,3 milyon Suriyeli sığınmacı için 8.5 yılda toplam 40 milyar \$ para harcadık. (AB kaynaklarından son üç yılda gelen 3 milyar € destek hariç).
- 21 yy. Türkiye Enstitüsü'ne göre ise, 2012-2019 yılları arasında geçici korunan Suriyelilerin Türkiye'ye hesaplanabilen toplam parasal maliyeti yaklaşık 57.6 milyar \$'dır. 2021 yılı sonuna kadar bu rakama 21,8 milyar \$ daha ekleneceği ve 79,4 milyar \$'a çıkacağı hesaplanıyor.
- Suriye macerasının maliyeti sadece bununla sınırlı değil. Türkiye, Fırat Kalkanı, Zeytin dalı, Barış Pınarı, Bahar kalkanı ve İdlid harekâtlarını yaptı ve 10.000 km2 civarında bir alanı kontrol ediyor.
- Oralarda yerel yönetimler oluşturuldu, alt yapı hizmetleri veriliyor, personel eğitilip donatılıyor, maaşları ödeniyor vs. Bu kapsamda yapılan harcamaları hiç bilmiyoruz. Buna, güvenlik endişeleri ile Irak'ta ve Libya'da yapılan operasyonları da eklememiz gerek.
- Stockholm Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün (SIPRI) verilere göre, Türkiye 2019 yılında dünyada en çok askeri harcama yapan ülkeler sıralamasında 16'inci sırada olup, 2010-2019 yılları arası dönemde askeri harcamaları bir önceki on yıla göre % 86 artışla 20,4 milyar \$'a ulaştı.
- 60 ülkede 62 ofisi olan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TIKA) Mali'de parlamento binası, Meksika'da klinik, Nijer, Kolombiya'da okul, Libya, Macaristan'da eğitim, Moğolistan'da sağlık projesi, Sırbistan, Tunus, Özbekistan, Somali 'de asker/polis eğitim programları yapıyor.
- 2020 Mart ayında TCMB toplam rezervleri 92,1 milyar \$'a, net rezerv varlıklar ise 6,2 milyar dolara gerilemiştir. Net altın varlıkları 24 milyar \$'dan 25,3 milyar \$'a yükselirken, swap yoluyla alınan emanet dövizler düşüldüğünde 0,4 milyar \$ olan net döviz varlıkları - 20,6 milyar \$ olmuştur.
- Önümüzdeki 12 aylık dönemde ödenmesi gereken dış borç miktarı 186,5 milyar \$. Buna karşılık, döviz kazandırıcı muamelelerden; ihracatta ciddi düşüş bekleniyor, turizmde bu yıla kayıp yıl olarak bakılıyor, yurt dışı müteahhitlikte yeni iş imkânı yok gibi, taşımacılık ise geriliyor.
- IMF'nin Covid-19 salgını sonrası 1 trilyon \$ kullandırmaya hazır olduğunu açıklamasından sonra 90 ülke yardım için başvurdu. Bizde TCMB Başkanı "IMF ile kaynak yada swap girişimimiz yok" dedi. 18 yıl boyunca yapılan açıklamalar nedeniyle olsa gerek IMF'e gitmeme inadı sürüyor.

- Yabancı Merkez Bankaları ile swap (para takası) çabalarımızdan ise, şu ana kadar Katar ile yapılan 5 milyar \$ ve Çin ile yapılan 1 milyar \$ dışında pek de yeni bir şey yok.
- Yabancı Merkez bankaları FED 'den ellerindeki ABD Hazine tahvili karşılığında takas hattı ile \$ alabiliyor. Washington ile ilişkilerin gerildiği dönemde Türkiye elindeki ABD tahvili miktarını 77 milyar \$'dan 2,8 milyar \$'a düşürdüğü için, bu imkândan çok sınırlı yararlanabilecek.
- Peki, bugün ne durumdayız? TÜİK verilerine göre Türkiye'de kişi başına milli gelir 2013 yılında 12.500 \$ iken 2019 yılı sonunda 9.100 \$'a kadar geriledi. Böylece Türkiye kişi başı milli gelirden Lübnan (9.654 \$), Bulgaristan (9.518 \$) ve Kazakistan'ın (9.139 \$) bile gerisine düştü!
- İşte ülkemizde 7 yıldır sürekli gerileyen kişi başına milli gelirin gelişimi;
- 2013 12,480 \$, 2014 12,112 \$, 2015 11,019 \$, 2016 10,883 \$, 2017 10,602 \$, 2018 9,632 \$, 2019 9,128 \$, Her geçen yıl giderek fakirleşiyoruz. 2020 sonunda 9.000 \$ 'ın bile altına ineceğiz.

Borç ile yaratılan bir “sanal büyüme” döneminin arkasından, bugün tarihinin en derin ekonomik krizinde, halkımız hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı ve işsizlik sarmalı ile karşı karşıya iken, “Biz bize yeteriz Türkiye’ m” kampanyasına katılarak bağışta bulunmaya çağırılıyor. Bir yandan İtalya, İngiltere, ABD gibi 44 ülkeye uçaklar dolusu maske, koruyucu önlük, dezenfektan gibi tıbbi malzeme gönderirken, diğer yandan bunca zamandır kendi halkına maske temin edememek, bağış kampanyası ile 10 TL bağışa çağırarak, işte halkımız bu çelişkiyi anlayamıyor.

Ümit ederiz ki, bu kampanya ile toplanacak paralar, 17 Ağustos/19 Kasım depremleri sonrası “deprem vergisi” gibi, 15 Temmuz şehit ve şehit yakınları için toplanan paralar gibi olmaz, amacına uygun olarak covid-19 krizinden etkilenip kapanan işyerlerine, işsiz kalanlara harcanır. Bu amaçla, TBMM çatısı altında yer alan bütün partilerin temsilcilerinden oluşan bir komisyon oluşturularak, “Biz bize yeteriz Türkiye’ m” Milli Dayanışma Kampanyası kapsamında toplanacak yardım paralarının ve harcanacağı alanların denetlenmesini teklif ediyoruz. Halkımızın yapacağı bağışların nereye gideceğinden emin olmasının tek yolu TBMM denetimidir. Yaşamakta olduğumuz böylesine bir olağanüstü dönemde şeffaflık son derece önemlidir. Türk milleti yardımseverdir, hamiyetlidir, yeter ki yardımlarının nereye harcandığından emin olsun.